

Warszawa, 29 października 2021 r.

List otwarty organizacji pozarządowych ws. planów
wyłączenia szczytu Łyśca ze Świętokrzyskiego Parku Narodowego

Sz. P. Anna Moskwa
Minister Klimatu i Środowiska

Szanowna Pani Minister,

zwracamy się do Pani z prośbą o interwencję w sprawie, która budzi nasz głęboki niepokój jako Polek i Polaków. Chodzi o próbę naruszenia integralności Świętokrzyskiego Parku Narodowego, który jako dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe powinien być przedmiotem specjalnej pieczy Ministerstwa.

Przypomnijmy, że choć park narodowy został utworzony w 1950 r., to był on doceniony i zauważony przez wybitnych polskich przyrodników (m.in. Władysława Szafera) już dziesięciolecia wcześniej. Pierwsze rezerwy przyrody zostały tu utworzone przez władze II Rzeczypospolitej w 1924 r., a wartość kulturowa pasma Łysogór została potwierdzona w 2017 r. poprzez nadanie mu statusu Pomnika Historii przez Prezydenta RP Andrzeja Dudę.

Góry Świętokrzyskie, a wraz z nimi Łysiec, w sprawie którego się do Pani zwracamy, są wielkim skarbem naszego narodu i powinny być traktowane jak dobro wspólne należące do wszystkich Polek i Polaków. Tak jak Wawel czy Zamek Królewski w Warszawie są one częścią naszej tożsamości i nie mogą być traktowane jak coś, co można zbyć, rozdać i rozmiąć na drobne.

Niestety, wskutek nierozważnych decyzji poprzednich ministrów (rozporządzenie numer RDI62), zaplanowano wyłączenie ze Świętokrzyskiego Parku Narodowego 1,35 ha terenu na Łyścu, czyli w sercu parku narodowego. Takie działanie jest niezgodne z obowiązującym prawem, bo powiększenie parku w innym miejscu w żaden sposób nie może być uznane za "rekompensatę" pomniejszenia go w części centralnej.

Głos w tej sprawie zajęły czołowe polskie instytucje ochrony przyrody, w tym: Państwowa Rada Ochrony Przyrody, Instytut Ochrony Przyrody PAN czy Rada Naukowa Świętokrzyskiego Parku Narodowego. Przeciwko wyłączeniu łyśca z parku protestowały główne polskie organizacje przyrodnicze¹, a nawet Instytut Badawczy Leśnictwa. Sprzeciw w tej sprawie, w ramach apelu do poprzedniego Ministra Klimatu i Środowiska, Michała Kurtyki, wyraziło niemal 40 tysięcy Polek i Polaków².

Przypomnijmy raz jeszcze argumenty dotyczące tej sprawy:

- 1) Zgodnie z art. 10 ust. 1a Ustawy o ochronie przyrody „Likwidacja lub zmniejszenie obszaru parku narodowego następuje wyłącznie w razie bezpowrotnej utraty wartości przyrodniczych i kulturowych jego obszaru”.

W przypadku łyśca o utracie tych wartości nie może być mowy, co wykazał „Raport dotyczący wartości przyrodniczych i kulturowych działek o nr ewidencyjnym 2039/1; 2039/2; 2039/3 obręb Nowa Słupia na łyścu w Świętokrzyskim Parku Narodowym”, przygotowany przez interdyscyplinarny zespół ekspertów i Stowarzyszenie MOST. Raport jednoznacznie wskazuje, że mimo silnego wpływu człowieka, badany teren cechują wysokie wartości przyrodnicze, a jako obszar nieleśny, dodatkowo zwiększa on różnorodność biologiczną parku.

Również utrata wartości kulturowych nie daje się w przypadku szczytu Łysej Góry (łyśca) obronić. Klasztor na łyścu jest wpisany do rejestru zabytków. Również sam masyw Łysej Góry został objęty szczególną formą ochrony poprzez wpis do rejestru zabytków jako Rezerwat Archeologiczny „Łysa Góra”. 19 listopada 2015 roku wpisano do rejestru zabytków całe otoczenie Rezerwatu Archeologicznego „Łysa Góra”, obejmując ochroną w zasadzie cały masyw łyśca. Ten sam obszar został uznany rozporządzeniem Prezydenta RP z dnia 15 marca 2017 za Pomnik Historii.

¹ Sprzeciw wobec wyłączenia fragmentu łyśca z ŚPN wyraziły: Państwowa Rada Ochrony Przyrody (https://mostedu.pl/wp-content/uploads/2021/08/PROP_08_2021-pismo-%C5%9APN.pdf), Rada Naukowa Świętokrzyskiego Parku Narodowego (<https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//3/12349102/12802950/12802953/dokument516902.pdf>), Instytut Ochrony Przyrody PAN (<https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//3/12349102/12802950/12802953/dokument516904.pdf>) i Komitet Biologii Środowiskowej i Ewolucyjnej PAN (<https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//3/12338951/12726351/12726354/dokument484618.pdf>).

² Strona petycji podpisanej przez 37 980 obywateli (stan na 28.10.2021 r.).

2) Zmniejszanie Świętokrzyskiego Parku Narodowego na Łyścu pod pretekstem powiększenia go w innym (oddalonym i pozbawionym szczególnych wartości przyrodniczych) miejscu, jest niebezpiecznym wyjątkiem, który będzie mógł być w dalszej praktyce prawnej stosowany w innych obszarach chronionych. Jako naród nie mamy żadnej gwarancji, że za Łyścem nie pójdą Giewont, droga do Morskiego Oka czy znaczne fragmenty Ojcowskiego Parku Narodowego – pod pretekstem przyłączenia do parków innych, mniej cennych obszarów.

Tworzenie takich precedensów i szukanie w prawie luk służących do załatwiania konkretnych spraw, jest sprzeczne z interesem przyrody i ogromnej większości społeczeństwa.

3) Wyłączenie, nawet niewielkiego fragmentu w środku Parku, będzie oznaczało zagrożenie dla przyrody tego miejsca. Już teraz z działalnością klasztoru w parku narodowym wiąże się szereg nieprawidłowości dotyczących m.in.: organizowania masowych wydarzeń dla kilku tysięcy motocyklistów (w trakcie których zarówno ruch motorowy jak i generowany przezeń hałas znacząco oddziałują na otoczenie przyrodnicze); przekształcenia terenu; ingerencję w obszar Natura 2000 poprzez koszenie łąk i wyrzucanie pokosu do lasu; tworzenie nielegalnych konstrukcji budowlanych; nasadzanie gatunków obcych i inwazyjnych. Istnieje uzasadnione przypuszczenie, że dalsza utrata ciągłości tego terenu w wyniku wyłączenia partii szczytowej, będzie skutkowałą zwiększoną presją na zabytki przyrody i kultury.

Z uwagi na powyższe zwracamy się do Pani z prośbą o wstrzymanie prac legislacyjnych nad tym szkodliwym dla przyrody i godzącym w narodowe interesy dokumentem.

Chcemy także prosić o możliwość spotkania i rozmowy z Panią w tej sprawie, abyśmy mogli w całości przedstawić konsekwencje społeczne i przyrodnicze związane z projektem.

W imieniu sygnatariuszy
Radosław Ślusarczyk, Pracownia na rzecz Wszystkich Istot
Łukasz Misiuna, Stowarzyszenie MOST

Sygnatariusze:

1. Fundacja dla Biebrzy
2. Fundacja Dzika Polska
3. Fundacja Ekologiczna Zielona Akcja
4. Fundacja GAP Polska
5. Fundacja Greenpeace Polska
6. Fundacja Otwarty Plan
7. Fundacja Strefa Zieleni
8. Fundacja Szkatułka
9. Fundacja Zielone Światło
10. Green REV Institute
11. Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków
12. Opolskie Towarzystwo Przyrodnicze
13. Polskie Towarzystwo Ochrony Ptaków
14. Polski Klub Ekologiczny – Zarząd Główny
15. Ptaki Polskie
16. Puszcza Bukowa – Klub Kniejołaza
17. Stowarzyszenie „Nasz Bóbr”
18. Stowarzyszenie Carpatica
19. Stowarzyszenie Ekologiczno-Kulturalne “Wspólna Ziemia”
20. Stowarzyszenie na rzecz Ochrony Krajobrazu Kulturowego Mazur „Sadyba”
21. Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot
22. Stowarzyszenie Psychoedukacyjno-Przyrodnicze MOST
23. Towarzystwo dla Natury i Człowieka